

1m2
SÜRELİDİR

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

7/2325, 2328
2329,

SAYI : B.02.0.007/00.658
KONU :Yazılı Soru Önergeleri

1.14.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 18.03.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-4349 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen Hatay Milletvekili Sayın Gökhan DURGUN, Balıkesir Milletvekili Sayın Prof.Dr. Hüseyin PAZARCI ve Muğla Milletvekili Sayın Fevzi TAPUZ'a ait yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 2 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 2 Yazı

**BALIKESİR MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF.DR. HÜSEYİN PAZARCI'NIN
7/2328 ESAS NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

SORU 1:

Kadına yönelik şiddet kavramı hangi tür davranışları içermektedir. Bunlara ilişkin istatistikî veriler nelerdir. Fiziksel, psikolojik ve özellikle aile içi cinsel şiddet konusundaki durum bu verilere nasıl yansımıştır? Kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesinde Bakanlığınız ne gibi tedbirler almıştır?

CEVAP 1 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığuma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

1- Eylül 1995'te Pekin'de gerçekleştirilen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen "Eylem Platformu" kadına yönelik şiddeti şöyle tanımlamaktadır.

"Kadına yönelik şiddet terimi, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir."

Kadına yönelik fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddetin varlığını gösteren davranışlar aşağıda belirtilmiştir.

- a) **Fiziksel Şiddet:** Korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kaba kuvvetin kullanılmasıdır. Bu davranışlar; itmek, tokat atmak, ısırarak, boğmaya çalışmak, saç yolmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, kemik kırmak, bıçak silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak, hasta, yaralı veya hamile iken gerekli ilgi ve yardımı göstermemek, evden kovmak ya da fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına engel olmak vb.
- b) **Cinsel şiddet:** Cinsel şiddetin varlığını gösteren davranışlar; kadına cinsel bir eşyaymış gibi davranmak, aşırı şüphe ve kıskançlık göstermek, kadını istediğinden daha açık bir şekilde giyinmeye zorlamak, kadının cinsel isteklerini, ihtiyaçlarını hiç önemsememek, açıkça başka kadınlara ilgi göstermek, kaba kuvvet kullanarak ilişkiye zorlamak, acıtarak, hoyrat cinsel ilişkide bulunmak, tecavüz etmek, özellikle cinsel bölgelere aletle işkence etmek gibi sadist davranışlarda bulunmak, fahişeliğe zorlamak vb. davranışlardır. Cinsel istismarın en ağır yaşanan bir türü de ensesttir.
- c) **Duygusal şiddet:** Sevgi, şefkat, destek, ilgi, onay gibi duyguların ve duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması, istismar edilmesidir. Örneğin kadının kendisine, arkadaşlarına ve aile bireylerine hakaret etme, görüşmelerini denetleme, kısıtlama, engelleme, aralarını bozmaya çalışma vb.
- d) **Ekonomik şiddet:** Evin gelirini eşinden saklamak, harcamalarda fikrini almamak, kadının maaşını, ailesinden edindiği mal ve mülkünü baskı ve tehditle elinden almaya çalışmak veya almak, çalışmasına izin vermemek, kadının iş yaşamında ilerlemesine engel olmak, evin giderleri ile ilgili bir sorumluluk almadan, kadını tüm para ve harcamayı kontrol altına alarak ekonomik yönden baskı altında tutmak ekonomik şiddetin varlığını gösteren davranışlardır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu(SHÇEK)'e bağlı Kadın Konukevlerine kabulü yapılan kadınların kuruluşlarımıza kabul nedenleri arasında en yüksek oranı fiziksel, cinsel ve duygusal olarak istismara uğramış kadınlar oluşturmakta, bunu kendi istemleri dışında oluşan ekonomik ve sosyal yoksunluk, evlilik dışı hamile kalma ya da çocuk sahibi olma nedeniyle ailesi tarafından kabul edilmeme, istenmeyen evliliklere zorlanma ve diğer nedenler takip etmektedir.

Kadınların en yoğun olarak yaşadığı, hissettiği şiddet türü sorulduğunda, büyük bir oranda fiziksel şiddete uğradıkları belirlenmektedir. Bunu cinsel şiddet, duygusal şiddet ve ekonomik şiddet takip etmektedir.

Kadınlara şiddet uygulayan kişiler ile ilgili istatistik verilerde en yüksek oranı eşler oluşturmaktadır. Bunu baba, anne, kardeş, üvey baba, üvey anne, üvey kardeş ve diğer kişiler takip etmektedir.

Aile içi cinsel şiddet uygulayan kişiler arasında en yüksek oranı yine eşler oluşturmakta, bunu baba, kardeş, üvey baba ve diğer kişiler takip etmektedir.

SHÇEK; fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddete uğrayan kadınların psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi sırasında varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla **kadın konukevleri** ile hizmet vermektedir. SHÇEK'e bağlı olarak hizmetlerini sürdüren ve 2003 yılına kadar 8 olan kadın konukevi sayısı, bu tarihten sonra açılan 15 kadın konukevi ile 23'e, kapasite toplamı ise 170'den, 477'ye ulaşmıştır.

Kadına yönelik olarak SHÇEK' e bağlı Aile Danışma Merkezlerinde; evliliğe hazırlık, aile içi iletişim, eşler arası uyumsuzluk, tek ebeveynlik, ebeveyn-çocuk ilişkisinden doğan sorunlar, aile içi rol ve sorumlulukların dağılımı, yaşlı ve engelli üyelerin bakımı, boşanma öncesi ve sonrası yaşanan sorunların giderilmesi vb. konularda ailenin kendi kendine yeterli hale gelmesi yönünde mesleki çalışmalar geliştirilerek sürdürülmektedir. Ayrıca, kadının toplum ve aile içerisindeki statüsünün yükseltilmesine yönelik programların geliştirilmesi, töre cinayetlerinin ve aile içi şiddetin önlenmesi ile "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" un gerekli hallerde yaşama geçirilmesi konusunda aile bireyleri eğitilerek desteklenmekte, rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilerek ailenin toplumsal ve ekonomik değişimi için uyumuna yardımcı olunmaktadır.

Ayrıca SHÇEK'e bağlı Toplum Merkezlerinde iç göçten etkilenmiş, kentin yanı başında olup, kaynaklara ulaşamayan ve eşit fırsatlardan yoksun kalan çocuk, genç, kadın, erkek, yaşlı, özürlü gruplarına, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında koruyucu önleyici, eğitici, geliştirici hizmetler verilmektedir. Kadınların bilgi, beceri, eğitim, inisiyatif gücü gibi niteliklerinin arttırılması, ortaya çıkma olasılığı olan pek çok sorunun önlenmesi anlamına gelmektedir. Bu gerçekten hareketle kadınların güçlendirilmesi Toplum Merkezlerinin en temel hareket noktasını oluşturmaktadır.

Kurumumuzca, istismara uğrayan veya uğrama riski taşıyan; desteğe gereksinimi olan kadınlara ve çocuklara yönelik psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmak, yararlanabilecekleri sosyal hizmet kuruluşları hakkında bilgilendirerek gereksinim duydukları hizmet türüne en kısa zamanda ulaşmalarını sağlamak amacının gerçekleşmesi, kadın ve çocuğa yönelik istismarın önlenmesi, kadınların toplumdaki statülerinin yükseltilmesi, çocukların yüksek yararının gözetilmesi hedeflerine ulaşılabilmesi

için Genel Müdürlüğümüz bünyesinde 7 gün 24 saat esasına dayalı olarak kurulan **Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Danışma Hattı** 25 Ocak 2007 tarihi itibarı ile hizmet vermektedir.

Hattımızın işlevselliğini arttırmak ve ilgili vakalara 24 saat hizmet süresi içerisinde doğrudan ulaşabilmek için 81 il bünyesinde İl Sosyal Hizmetler Müdürleri veya İl Sosyal Hizmetler Müdür Yardımcılarından oluşan Acil Müdahale Ekipleri oluşturulmuştur.

Toplumda ihmal-istismara (fiziksel, sözel, psikolojik, cinsel şiddete vb.) uğramış çocuk-genç ve kadın vakalarla ilgili hattımıza yapılan arama ve ihbarlarda konu ilgili karakollara yönlendirilmektedir. Karakollarda ilgili yasal takibat ve işlemlerin başlamasını takiben anılan konularda şiddete uğramış kadınlar 81 ilde bulunan acil müdahale ekiplerine ve İl Sosyal Hizmetler Müdürlüklerine bildirilerek; kurumumuza bağlı kadın konukevlerine yerleştirilmesi sağlanmakta ve söz konusu olumsuzlukları yaşadığı ortamdan uzaklaştırılmaktadır. 18 yaşın altındaki kadın vakalar ise aynı kanalla yasal işlemlerin başlamasını müteakip, çocuk-genç vakaları olarak acil müdahale ekip sorumluları ve il müdürlüklerine intikal ettirilmekte bu yolla şiddet ve istismar ortamından uzaklaştırılmakta, gerekli hallerde Acil Müdahale Ekipleri ve İl Müdürlüklerince koruma altına alınmaktadırlar.

Şubat-Aralık 2007 dönemine ait Türkiye genelinde ihmal -istismar vakası 199'dur. Aynı döneme ait kadın konukevi hizmeti için yönlendirilen kadın sayısı 1362'dir. 2008 yılının Ocak-Şubat dönemine ait ihmal-istismar vakası 55'dir. Kadın konukevi hizmeti için yönlendirilen kadın sayısı ise 347'dir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan hareketlerdir. Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen "Eylem Platformu" kadına yönelik şiddeti şöyle tanımlamaktadır:

- Dayak dahil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilik içi tecavüz, kadınların zararına olan, kadın sünneti ve diğer geleneksel uygulamalar, nikah dışı ve istismarla bağlantılı şiddet,

- Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dahil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması,

Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü veya göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.

Türkiye'de ülke genelini kapsayacak, şiddet profilini ortaya koyacak nitelikte bir araştırma yapılamadığından kadına yönelik şiddet olgusunun boyutları ve özellikleri bilinmemektedir. Kadına yönelik şiddet konusundaki bilgilerimiz kurumsal ve akademik düzeyde yapılan çalışmalar ile mahkemelere bu amaçla açılan davalar üzerinden oluşmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılan 2003 yılı "Nüfus ve Sağlık Araştırması" sonuçlarına göre; kadınların, aile içi şiddet biçimlerinden özellikle

fiziksel şiddete ilişkin tutumlarını ne kadar içselleştirdiklerinin belirlenmesi amacıyla kadınların ekonomik ve cinsel nedenlere dayalı olarak kocanın karısını dövmesini haklı bulup bulmadıklarına dair sorular sorulmuştur. Araştırma kapsamında bulunan 15-49 yaş grubunda kadınların %39'u belirtilen nedenlerden en az birini kocasının kendisini dövmesi için haklı bir neden olarak belirtmiştir.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından 2006 yılında TUIK ile işbirliğinde "Türk Aile Yapısı" Araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma 18 ve daha yukarı yaştaki tüm hane halkı fertleri kapsama alınmış olup, Türkiye evreninde 12280 hanede 24647 bireyle görüşme yapılmıştır.

Bu araştırmada ortaya çıkan "kadının eşi ile anlaşmazlık durumunda eşinin verdiği tepkiler" ilişkin bulgulara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

	Genellikle	Bazen	Çok nadir	Hiç bir zaman
Sessiz kalır	22,0	33,6	13,0	31,3
Sesini yükseltir	31,3	34,9	9,6	24,2
Küser	7,3	19,9	9,4	63,4
Mekânı (evi) terk eder	1,9	3,7	3,9	90,5
Zor kullanır (fiziksel şiddet)	0,9	3,2	3,6	92,2

Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü aile ve sosyal sorunlarla ilgili araştırmalar yürütmektedir. Günümüzde aile kurumunun varlığını sürdürmesini olumsuz etkileyen sorunların başında aile içi şiddet gelmektedir. Bu nedenle, Genel Müdürlük, 1994 yılında "Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları" ile 1997 yılında "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" adlı iki önemli araştırma gerçekleştirmiş ve şiddetin; kültürel, sosyal, ekonomik ve psikolojik neden ve sonuçları olduğu ortaya konulmuştur. Yine bu çalışmaların bulgularından yola çıkılarak kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yapılan en önemli yasal düzenleme olan "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun" çıkarılmıştır.

Aile içinde yaşanan şiddetin önlenmesi amacıyla 1998 yılında çıkarılan "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun" uygulanması sırasında çeşitli sorunlarla karşılaşmış ve bu sorunların üstesinden gelmek için 4 Mayıs 2007 tarih ve 26512 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan değişikliklere gidilmiştir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadına yönelik şiddet; cinsiyete dayalı, kadın üzerinde baskı ve üstünlük kurmayı amaçlayan, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zararla sonuçlanan ya da zararla sonuçlanma ihtimali doğuran her türlü eylemdir.

Kadına yönelik şiddete ilişkin istatistiki verilerin bulunması şiddet olgusunun boyutlarının ve özelliklerinin ortaya konulması, kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı politika ve önlemlerin geliştirilerek uygulamada ortaya çıkan sonuçların izlenmesinde ve şiddet mağdurlarına yönelik destek hizmetleri oluşturulması ve gerçekleştirilmesinde büyük önem arz etmektedirler.

Ülkemizdeki son durumu tespit etmek için Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi" kapsamında, kadına yönelik aile içi şiddeti izlemek ve mücadele etmek için göstergeler belirlenmesi amacıyla ilk kez ülke genelinde kadına yönelik şiddetin kaynağı ve türleri nelerdir sorusuna yanıt verecek ülke çapında büyük ölçekli bir alan araştırmasının hazırlıklarına başlamıştır. Araştırma sonuçları TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında veri olarak değerlendirilecektir.

Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

- 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda koordinatör kurum olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü belirlenmiştir. Söz konusu koordinasyon görevi çerçevesinde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Genelge'de belirlenen sorumlu kuruluşlar ve işbirliği kuruluşlarının gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin bilgileri üçer aylık periyotlar halinde izlemektedir. Başbakanlığa sunulan Dönemsel Raporlar Genel Müdürlüğün web adresinde de yayınlanmaktadır.
- Genelge kapsamında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" birinci toplantısını 14 Mart 2007 tarihinde gerçekleştirmiştir. Bir sonraki İzleme Komitesi toplantısının ilerleyen günlerde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.
- Bilindiği gibi, ulusal mevzuatta şiddetin önlenmesi amacıyla birçok önemli düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden, aile içi şiddetle mücadele konusunda, 17 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe girmiş olan "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulanmasındaki aksaklıkların giderilmesini teminen Genel Müdürlüğümüzün koordinatörlüğünde ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin hukukçu temsilcileri ile yapılan bir dizi toplantı sonucunda bir Değişiklik Tasarısı hazırlanmasıdır. Değişiklik Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilerek, 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- "Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik" ise, yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin hukukçu temsilcilerinin katılımlarıyla hazırlanmış; 1 Mart 2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile 4320 sayılı Kanun'da yer alan tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş; aile içi şiddet, ihbar ve şikayet gibi kavramlara açıklık getirilmiş; nafaka ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi ve usul işlemleri de kanun uygulayıcılara ve vatandaşlara yol gösterecek şekilde ele alınmıştır.
- 2006/17 sayılı "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesinin önemli tedbirlerinden biri de "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Ulusal Eylem Planı"nın hazırlanmasıdır. Bu çerçevede, bahse konu Eylem Planı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda, ilgili tarafların katılımı ve işbirliği ile hazırlanmış, 9 Kasım 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Genel Müdürlük, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında ilgili Bakanlıklarla çeşitli işbirliği çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu çalışmalardan biri, 26.12.2006 tarihinde İçişleri Bakanlığı ile imzalanan "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi

Protokolü"dür. Protokol, şiddet mağduru kadınlar için ilk adım başvuru yerleri olan 921 polis merkezi ve 276 karakolda çalışan Emniyet Teşkilatı personeline yönelik kadına karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması konularında farkındalık ve duyarlılığı artırmaya yönelik hizmet içi eğitim projesi yapılması amacını taşımaktadır. Bu kapsamda, yaklaşık 270 kişilik eğitici kadrosunun eğitimi tamamlanmıştır. Şu anda bu eğiticiler tarafından İl Emniyet Müdürlükleri Polis Merkezlerinde ve karakollarda çalışan yaklaşık 40.400 personelin eğitimine devam edilmektedir.

- Yine 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde; şiddet mağduru ve risk altındaki kadınlara sunulan sağlık hizmetleri prosedürlerinin belirlenmesi ve buna uygun olarak eğitim programlarının düzenlenmesi amacıyla, 3 Ocak 2008 tarihinde Sağlık Bakanlığı ile *"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü"* imzalanmıştır. Söz konusu Protokol kapsamında gerçekleştirilecek eğitimler ile; 81 il sağlık müdürlüğü yöneticileri ile birinci, ikinci, ve üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan kurum ve kuruluşlarda (hastane, sağlık ocağı, ana çocuk sağlığı aile planlaması merkezi, vb.) çalışan doktor, hemşire, ebe ve diğer sağlık personelinin kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede duyarlılığının artırılması; mesleki beceri ve eğitim formasyonunun geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitimlerle, öncelikle 500 eğiticinin yetiştirilmesi, ardından da sahada çalışan 75.000 sağlık personeline ulaşılması hedeflenmektedir. 3 Ocak 2008 tarihinde yürürlüğe giren Protokol, 2 yıl süreyle uygulanacaktır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun birlikte yürüttüğü 4. Ülke Programı çerçevesinde; Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun teknik ve finansal desteği ile *"Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi"*, Diyanet İşleri Başkanlığı personeline yönelik olarak gerçekleştirilecektir. Eğitimler kapsamında başta Ankara Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Görevlileri olmak üzere Ankara ilindeki bütün din görevlilerinin; "toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını engelleyen geleneksel kabuller, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, şiddetle ilgili yasal mevzuat ve genelgeler," konularında eğitilmesi amaçlanmaktadır. 2008 sonunda Ankara pilot uygulaması bitecek ve değerlendirilmesi yapılarak Projenin ilerleyen yıllarda diğer illere yayılması konusunda karara varılacaktır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, 2005 yılı Türkiye-Avrupa Birliği (AB) Katılım Öncesi Mali İşbirliği Programı çerçevesinde, "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi" yürütülmektedir. Projenin birinci bileşeni "Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Eşleştirme Projesi", ikinci bileşeni ise "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi"dir

"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi", Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, Avrupa Komisyonu'nun mali katkısı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun (UNFPA) teknik desteği ile yürütülmektedir.

Söz konusu Projenin amacı, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele etmek suretiyle insan haklarının geliştirilmesi için paydaşların kapasitelerinin ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün kurumsal kapasitesinin, ihtisas eğitimleri ve kaynak akışını artırmak yoluyla güçlendirilmesidir.

Projede bu güne gerçekleştirilen çalışmaların bazıları aşağıdaki gibidir;

- Proje kapsamında; toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı artırmak amacıyla konuya ilişkin bilgilendirici materyaller, billboard, afiş ve broşürler hazırlanmakta ve tüm valilik, belediyeler ve talep eden tüm kuruluşlara dağıtımı yapılmakta, hazırlanan spot filmlerin ulusal ve yerel medyada gösterimi sağlanmaktadır.
- "Medyada Aile İçi Şiddet Araştırması"nın ilk aşaması olan Gazete Haberlerinde Aile İçi Şiddet çalışması tamamlanarak ilgili taraflara iletilmiş ve sunumu yapılmış, geleceğin medya profesyonellerine toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında farkındalık kazandırılmasını amaçlayan Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyesinin ilki gerçekleştirilmiş, ikincisinin hazırlıkları sürdürülmektedir.
- "Kadın Sığınmaevi Altyapı Standartları ve Alternatif Yönetim Modelleri Belirlenmesi" hedefi kapsamında bir Sığınmaevi Kılavuzu Taslağı hazırlanmıştır.
- Proje kapsamında kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, üniversitelerden temsilcilerin katılımı ile "Kadına Yönelik Şiddet Eğitim Programı" düzenlenmiştir.
- "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Veri Tabanı Ve Bilgi Sistemi Geliştirme Çalışması: çerçevesi kapsamında Türkiye İçin Model Önerisi Raporu" hazırlanmıştır.
- Kadına karşı şiddetle mücadelenin önemli bir parçasını teşkil eden erkeklerin konuya duyarlılığını arttırmak amacıyla, vatani görevini yapmakta olan er ve erbaşlara yönelik "Yurttaşlık Sevgisi" dersi kapsamında; kız çocuklarının okullaşması, kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin konuların yer aldığı eğitim materyalleri, CD ve afişler Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce hazırlanarak 600 garnizona iletilmiştir. Bu kapsamda, yaklaşık her yıl 450.000 er ve erbaşın konuya ilişkin bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.
- GAP Radyo-TV Danışma Üst Kurulu çalışmaları ve alınan kararlar çerçevesinde, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün sürdürdüğü çalışmaların kamuoyuna etkin bir şekilde duyurulması, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapılan kadın çalışmalarının bölgeye kazandırdığı değerlerin anlatılması ve yöre halkının bilgilendirilerek projeye katkılarının sağlanması amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile TRT arasında Protokol imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan kadınları hedef kitle olarak ele alan istihdam, eğitim ve şiddet konularında, "Beni Acıtmayın" isimli 6 bölüm ve yaklaşık 25'er dakikalık belgesel programın çekimleri tamamlanmıştır. Belgesel, 2008 yılı içinde TRT GAP TV'de yayınlanmaya başlayacaktır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün kadına yönelik şiddetin önlenmesi çalışmaları kapsamında yakın ilişkide olduğu bir kurum da Diyanet İşleri Başkanlığıdır. Bu kapsamda, Diyanet İşleri Başkanlığının hizmet içi eğitim programları çerçevesinde personeline yönelik olarak gerçekleştirdiği seminerde, Genel Müdürlük yetkililerince "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Kadın Hakları Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu", "Töre ve Namus Cinayetleri" ve "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" konularında eğitim verilmiştir.
- Yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından, değişik kurum ve kuruluşlarca düzenlenen toplantılarda kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bildiriler sunulmuş; sempozyum, panel ve toplantılarda kamuoyunun bilgilendirilmesi

çalışmalarına devam edilmektedir. Bu kapsamda, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı ile yapılan işbirliği çerçevesinde Belediyeye ait 12 adet Hanımlar Lokalinde her hafta bir lokalde olmak üzere yaklaşık 500 kadına yönelik "Kadının İnsan Hakları, Kadına Yönelik Şiddet ve Yasal Gelişmeler" konularında seminerler düzenlenmiştir.

Tüm bu çalışmalardan anlaşılabileceği üzere, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla topyekün bir mücadeleye devam edilmekte, kadının aile içinde ve toplumsal yaşamdaki statüsünün yükseltilmesi konusunda ve töre ve namus cinayetleri, kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumda yerleşik ön kabullerin veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi amacıyla toplumun bilinç düzeyi, duyarlılığı ve farkındalığının artırılmasına yönelik etkili ve başarılı çalışmalara kararlılıkla devam edilmektedir.

SORU 2 :

Kadına yönelik şiddetin önlenmesin hususunda 5215 Sayılı Belediyeler Kanununun 14.maddesi gereği Büyükşehir belediyelerinin ve nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmaları zorunluluğu dikkate alındığında bu şartları taşıyan belediyelerden kadınlar ve çocuklar için koruma evi açmamış olanlar var mıdır? Eğer varsa söz konusu belediyelerin bu yasal zorunluluğu yerine getirmeleri için Bakanlığınızın girişimleri nelerdir?

CEVAP 2 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

SHÇEK, 8 Mayıs 2001 tarih ve 24396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi alanındaki özverili çalışmaların desteklenmesi, işbirliği ve dayanışmanın öne çıkarılarak uygulanması öngörülen "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" çerçevesinde hizmetlerini sürdürmekte olup, kadın konukevi /kadın sığınma evi açmak isteyen kamu kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişilerine, konuya ilişkin bilgi, belge ve ihtiyaç programı gönderilerek rehberlik yapılmakta, işbirliği talepleri olması halinde değerlendirilmektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu' bağlı 23 Kadın Konukevlerinden 8'i, Belediye Başkanlıklarının da taraf olduğu işbirliği protokolleri yapılarak hizmete açılmıştır.

Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açma yükümlülüğünden de bahisle, Bakanlığımızca tüm valiliklere gönderilen 22.04.2005 tarih ve 765 sayılı Kadın Konukevleri ve Gizliliğe Riayet Edilmesi Hakkındaki Genelge ile belediyelerin kadın konukevi/sığınmaevi açmaları konusunda teşvik edici ifadelere de yer verilmiştir.

Aynı Genelge ve konunun takibine ilişkin SHÇEK tarafından hazırlanarak tüm valiliklere gönderilen genel yazılar ile "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca kadın konukevi/sığınma evi

açan kamu ve özel kuruluşların tespiti ve açılış izni almaları konusunda rehberlik yapılması istenilmiştir.

SHÇEK'e bağlı olanlar dışında Belediyeler tarafından hizmete açılan 15 kadın konukevi bulunmakta olup, toplam kapasiteleri 445'dir.

SORU 3 :

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde getirilen kadına yönelik şiddeti engellemek amacı taşıyan önlemlerin yeterince uygulandığını düşünmekte misiniz? Eğer düşünmekteyseniz, neredeyse her gün yazılı ve görsel basına töre cinayeti, karıkoca kavgası gibi çeşitli adlarla yansıyan olayları ne çerçevede değerlendiriyorsunuz? Alınan tedbirlerin yeterince uygulanamamasında kamu görevlilerinin sorumluluğu bulunmakta mıdır? Kamu görevlilerinin sorumluluklarını gerektiği gibi yerine getirmeleri için Bakanlığınız ne gibi faaliyetler yürütmektedir.

CEVAP 3 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

SHÇEK'e bağlı İl/İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, Aile Danışma Merkezleri ve Toplum Merkezlerinde, şiddete maruz kaldığından bahisle başvuran kadınlara; Anayasamızın 41 inci maddesi hükmü de göz önüne alınarak hazırlanan ve aile içi şiddetten mağdur olan kadını koruyucu yasal önlemlerin alınmasını sağlayan "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" un uygulanması amacıyla gerekli yasal yollara başvurmaları konusunda rehberlik yapılmaktadır.

Ayrıca, SHÇEK ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliği ile 04.07.2006 tarih ve 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'ne de ilgi tutularak "Töre Ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu" konusunda düzenlenerek 2007 yılında tüm valiliklere gönderilmiş bulunan Genelgede; söz konusu Belediyelerin kadın sığınma evlerini ivedilikle açmaları gerektiği belirtilerek, kadına yönelik şiddetin yol açtığı veya açacağı zararların toplumumuzda derin ve kalıcı izler bırakmaması için uyulması gereken hususlar bildirilmiştir.

Kadına yönelik aile içi şiddet, farklı sektör ve disiplinlerin katıldığı çok yönlü bir mücadeleyi gerektiriyor olması nedeniyle, kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden kadın grupları, kamu kurum ve kuruluşları arasında kalıcı bir iletişim ve bilgi ağı kurma, ortak politikalar oluşturma amaçlı faaliyetlerimiz sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen; "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Projesi" ve bu projenin bir bileşeni olarak 2006 yılı sonunda başlatılan "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi", Türkiye'de kadın haklarının korunması ve aile içi şiddetin ortadan kaldırılması amacını taşımakta olup, SHÇEK'in de katkıları ile çalışmalar sürdürülmektedir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

2007 yılı içerisinde, 1998 yılında yürürlüğe giren, "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun" uygulanmasının Türk toplumuna ve toplumun çekirdeği sayılan aile

kurumuna yapmış olduğu olumlu ve olumsuz etkilerin değerlendirilmesini yapmak ve buna göre çözüm önerileri geliştirmek amacıyla bir araştırma yaptırılmıştır. "4320 Sayılı Ailenin Korunması Yasası ve Yasanın Uygulanmasının Aileler ve Toplumsal Yapı Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi" konulu Araştırma Aralık ayı sonu itibariyle tamamlanmış olup, araştırmanın kitaplaştırılması çalışmaları devam etmektedir.

Araştırma; İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, Erzurum, Samsun illeri merkez ve taşrasında yaşayan, Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulanmasında sorumluluğu olan Aile mahkemesi hâkimi, Cumhuriyet savcısı ve genel kolluk kuvvetleri ile niteliksel bir araştırma yapılarak bu Kanunun uygulaması sırasında karşılaşılan sorunlar ile uygulamadaki eksiklik ve aksaklıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna konu olan şiddet gören (kadın) ve şiddet uygulayanlarla (erkek) da görüşmeler yapılarak tedbir kararlarının olası sonuçlarının aile birliğine etkileri tartışılmıştır.

Araştırmamızla ortaya konulan en önemli veri 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun, Aile Mahkemesi Hâkimi, Savcılar ve genel kolluk kuvvetleri arasında bilinirliğinin çok düşük olmasıdır. Araştırmamızda ortaya çıkan bulgular ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum örgütleri ile paylaşılmaktadır.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak bir dizi tedbiri içeren bir rapor hazırlanarak Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. Raporda; başta Aile mahkemesi hâkimleri ve cumhuriyet savcıları arasında 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun bilinirlik düzeyinin artırılması olmak üzere, şiddet gören kişilerden rapor istenmemesi, her iki tarafında dinlenmesi, mahkeme kararlarının gerekçeli yazılması, tedbir kararlarının en kısa sürede verilmesi, aile mahkemesi hâkimlerinin Kanunda sayılan tedbirler dışında konunun özelliğine göre başka uygun tedbirler almasının özendirilmesi, nafaka tedbirlerine özel önem verilerek şiddet görenin ikinci bir kez mağdur edilmemeleri konularında etkin ve kalıcı önlemlerin alınması istenmiştir.

Ancak, ailenin birliğini, rol ve işlevlerini yerine getirmesini olumsuz etkileyen, özellikle şiddet gören aile bireyi ve çocukları olumsuz etkileyen şiddet olgusunun ortadan kaldırılması konusunda tüm taraflara önemli görevler düştüğü inancındayım.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bilindiği gibi, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulanmasındaki aksaklıkların giderilmesini teminen hazırlanan ve 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe giren Değişiklik Tasarısı ile Mart 2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik Kanunla belirlenen önlemlerin uygulanmasına dönüktür. Bunun yanı sıra, birinci soruya dair hazırlanan cevap metninde kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar bölümünde yer alan; *"Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polis'in Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü"*, *"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü"* ve *"Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi"*, yasal düzenlemeler ile getirilen önlemlerin yeterince uygulanabilmesi amacıyla yürütülen çalışmalardır.

SORU 4 :

Kadına yönelik şiddet konusundaki vakaların önemli bir bölümünde aralarında resmi bir evlilik bağı olmayan ilişkiler olduğu düşünülürse 2007 yılında 5636 sayılı Kanunla getirilen değişikliklerin aralarında resmi bir evlilik bağı olmayan ilişkileri açıkça içermemesi sizce önemli bir eksiklik değil midir? Bu eksikliğin giderilmesi konusunda Bakanlığınızın girişimleri nelerdir?

CEVAP 4 :

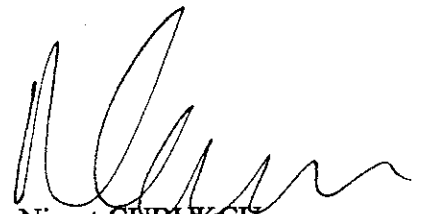
Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

5636 sayılı Kanunla 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunlar kısaca şunlardır;

- Kanunda mağdur kavramı daha açık bir biçimde tanımlanmıştır.
- Şiddet uygulayan kişi olarak yalnızca eş belirtilmemiş, diğer aile bireylerinin de şiddet uygulayan kişi olarak hakkında tedbir kararına hükmedilebileceği hüküm altına alınmıştır.
- Mağdurların yalnızca müşterek konutta değil yaşadıkları/sığındıkları/çalıştıkları yerde de korunması ilkesi getirilmiştir.
- Alkol almış olarak ortak konuta gelmeme tedbiri genişletilerek alkol ve uyuşturucu herhangi bir madde olarak konuta veya işyerine gelmeme veya bu maddeleri kullanmama tedbiri olarak düzenlenmiştir.
- Kanunla şiddet uygulayan kişilerin bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurması tedbirine de yer verilmiştir.
- Hakime talep edilmese dahi aile bireylerine nafakaya hükmedilmesine ilişkin takdir yetkisi verilmiştir.
- Bu kanun kapsamındaki başvurulardan harç alınmayacağına ilişkin hüküm genişletilerek verilen kararların infazı için yapılacak işlemlerden de harç alınmayacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

5636 sayılı Kanunla aile bireylerinin şiddetten korunmasına yönelik önemli ve olumlu değişiklikler yapılmıştır. Kanun resmi evlilik bağı olmayan kişileri kapsamamaktadır. Ancak Türk Ceza Kanununun hakaret, tehdit, şantaj, cebir, yaralama, eziyet, terk, aynı konutta birlikte yaşadığı kişilere karşı kötü muamele, işkence kasten öldürme gibi pek çok suçları cezalandırdığı da bilinen bir husustur.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı